

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Örigenus Tōn Eis Tas Theias Graphas Exēgētikōn Apanta Ta Ellēnisti Heuriskomena

Cui idem præfixit Origeniana, Tripartitum opus, quo Origenis narratur vita,
doctrina excutitur, scripta recensentur

Origenes

Rothomagi, 1668

V. in majores Prophetas quatuor;

urn:nbn:de:hbz:466:1-25059

A *Iob Homilias habuisset, in Filiarum nomina sublimi oratione excurrens, aniliter eo in argumento versatus est. Has Homilias ad sensum fuisse ab Hilario conversas tradit Hieronymus in Catalogo Scriptor. Eccles. & Epist. 75. adv. Vigilantium, ubi & id apponit: Cur Tractatus eius (Origenis) in Iob descriptos habes, in quibus contra Diabolum, & de Sircis, casuque disputans, quaedam locutus est qua Ecclesia non recipit?*

III. Psalterium Origenes triplici expositionum genere illustravit, Commentariis, Homiliis, & Scholiis. Primum illum inter Græcos integrum Psalmorum corpus multis voluminibus explicasse proditum est ab Hieronymo Epist. 89. ad August. quod de Commentariis intelligo. Ex his multa vel imitatum, vel interpretatum fuisse Hilarium idem auctor est; qui & septem de Tomis illis se Latinis verbis expressisse refert, à Psalmo nimirum decimo ad decimum sextum. Idem etiam libr. 1. Apolog. adv. Rufin. cap. 3. *Octogesimum quoque*

B *nonum Psalmum, inquit, qui scribitur, Oratio Moysi, hominis Dei, & reliquos undecim, qui non habent titulos, secundum Huilli expositionem, ejusdem Moysi putat (Origenes) nec deditur Ebraeam Scripturam interpretari, per singula loca quid Ebraicis videatur inserere. Ea porro Commentaria instigante Ambrosio suscepta, eidemque inscripta fuisse ex fragmento intelligimus, quod habet Epiphanius Hæc. 64. cap. 7. Tractatus Origenis in Psalterium centum & quinquaginta vidisse se asseverat Trithemius in libr. De script. Eccl. Novem Homilias in Psalmos 36, 37, 38, Romano sermone Rufini opera donatas Latina Origenis habet editio. De Psalmorum illorum expositione ita Rufinus in Prologo: Idcirco tibi eam, Aproniane fili carissime, in novem orationibus, quas Græci Homilias vocant, velut in uno corpore digestam in Latium transuli.*

C *Eam in novem Homilias digestam se trantulisse dicit, non in novem Homilias digessisse; contra quam Erasmo, & Sixto Senensi visum est. Ex Homilia præterea in Psalm. 82. fragmentum historiae suae inseruit Eusebius: & Homiliam in Psalmum centesimum laudat ipse Origenes Homil. 15. in Ios. Denique brevibus Scholiis Psalterium fuisse ab Origene annotatum affirmat Hieronymus sive quisquis est Auctor Comm. in Psalm. in Proem. Proxi- me, inquit, cum Origenis Psalterium, quod enchiridion ille vocabat, strictis & necessariis interpretationibus annotatum in commune legeremus, simul uterque deprehendimus nonnulla eum vel perstrinxisse leviter, vel intacta penitus reliquisse: de quibus in alio opere latissime disputavit, quod scilicet non putaret rem magnam brevi sermone concludere. Et deinde: Non quod putem a me posse dici qua ille præterit; sed quod ea qua in Tomis vel Homiliis ipse disseruit, vel ego digna arbitror lectione, in D hunc angustum Commentariolum referam. Quibus Tomi Origenis, Homiliae, & Scholia in Psalterium singularim notantur.*

IV. Ex ejus Commentariis in Proverbia Salomonis particulas duas depromsit Pamphilus in Apologia. Catena quoque manuscripta Bibliotheca Mazariniana in Lucam, ad cap. 8. v. 4. insigne fragmentum indidem exprimit. Ipsi Explicationum in Ecclesiasten scribit Sixtus meminisse Methodium in libro De resurrectione. Quod equidem in fragmentis, quae apud Epiphanium, & Phorium extant, nusquam reperio. In Canticum Canticorum multum laboris & studij contulisse ipsum testatur Gregorius Nyssenus. Commentarios quidem & Homilias in hunc librum dedit. Commentarij duplices fuerunt: Parvum Tomum juvenis scripsit, de quo laciniam capiti septimo Philocalia intexam deprehendas.

E *annis vero provecitior decem composuit Tomos, quos memorabili elogio Hieronymus exornavit, in Prologo ad Damasum, suae interpretationi duarum Origenis Homiliarum in Canticum præfixo: Origenes, inquit, cum in ceteris libris omnes vicerit, in Canticum Canticorum ipse se dicit: nam decem voluminibus explicatis, quae ad viginti usque versuum millia pene perveniunt primum Septuaginta Interpreteres, deinde Aquilam, & Symmachum, & Theodotionem, & ad extremum Quintam Editionem, quam in Aethio littore invenisse se scribit, ita magnifice, aperteque disseruit, ut inde mihi videatur in eo completum esse quod dicitur: Introduxit me Rex in cubiculum suum. Horum Commentariorum pars non contemnenda in Editione Latina hodieque superest, sed male in Homiliis distributa, ut ostendemus inferius, cum de superstitibus Origenis Operibus erit agendi locus. Homilias autem in Canticum duas Hieronymus Latine explicavit, quas, ut ipse ait, in morem quotidiani eloquij parvulis adhuc lactentibus (Origenes) composuit.*

V. Isaiam Adamantius Commentariis, Homiliis, & Scholiis interpretatus est; & Commentariorum quidem triginta libris, Homiliis viginti quinque. Hieronymus libr. 1. Apolog. adv. Rufin. cap. 3. *Certe etiam Origenes Patriarchen Huillum, qui temporibus eius fuit, nominat; & tricesimum tomum in Esaiam, in cujus sine edisserit: Vae tibi civitas Ariel, quam expugnavit David, illius expositione concludit; ut cum aliter prius sensisse se dicat, doctum ab illo, id quod est verius, constiterit. Et in Proemio ad primum Commentariorum suorum in Isaiam librum: Scripsit in hunc Prophetam juxta Editiones quatuor, usque ad visionem quadrupedum in deserto Origenes triginta volumina, de quibus vicesimus sextus liber non invenitur. Feruntur & alij sub nomine ejus de visione respandor duo ad Græcam libri, qui pseudo-graphi putantur; & viginti quinque Homiliae: & quatuordecim quas nos Excerpta possumus appellare. Plura autem scripsisse illam persuadere possunt*

Euseb. l. 6. Hist. c. 32. hæc Eusebij verba, unde sua Hieronymus mutuatus est: *αὐτὸς ἔγραψε τὰς ἐπιτομὰς τῶν βιβλίων τῶν προφητῶν καὶ τῶν ἱστοριῶν ἐκ τῶν ἰσχυρῶν ἐπιτομῶν εἰς ἑξήκοντα τομὰς. ἡ δὲ ἐπιτομὴ τῶν προφητῶν ἐστὶν ἑξήκοντα τομὰς. ἡ δὲ ἐπιτομὴ τῶν ἱστοριῶν ἐστὶν ἑξήκοντα τομὰς.* Hac tempore Origenes commentarios suos in Isaiam composuit, e quibus in tertiam quidem partem Isaiæ, usque ad visionem quadrupedum in deserto, triginta ad nos Tomi pervenerant. Et continuo de Commentariis ejusdem in Ezechielem agens, viginti quinque sua ætate extitisse ait, neque plures Origenem in hunc Prophetam scripsisse: quasi subinnuens aliquos è Commentariis in Isaiam intercidisse. In antiquo Codice Marchali, unde Isaiæ contextum depromsit Curterius, & cum Procopij Commentariis edidit, Tomorum illorum Origenis numeri ad limbum adscripti sunt, & in tricesimo desinunt, qui notatus est ad oram capitis 29. v. 1. atque hinc proinde pertinuit ad cap. 30. v. 6. unde initium ducit visio quadrupedum.

Jeremiæ Prophetiam per Homilias Adamantius explicavit. Quatuordecim ex Homiliis confuso ordine Hieronymus in Latinum sermonem transtulit. Novemdecim habuit Scorialensis Codex, quo usus est Corderius, sub nomine Cyrilli; quarum duodecim inter Hieronymianas iam ante habebantur. Fragmentum ex Homilia trigesima nona decimum offert Philocaliæ caput. Cassiodorus in libro De instit. divinar. Scriptur. cap. 3. asserit Origenem 45 Homiliis Jeremiam exposuisse, ex usque quatuordecim sibi fuisse inventas, eas nimirum quas Hieronymus Latinitate donaverat. Denique Rabanus Maurus quinque illas supra quadraginta Origenis Homilias in Jeremiam vidisse se asseverat. At in Threnos Jeremiæ novem Origenes dictaverat Tomos, ex quibus quinque duntaxat ad suam ætatem perferasse Eusebius memoriam prodidit.

Euseb. lib. 6. Hist. c. 32. Ezechielem viginti quinque Tomis ab Origene fuisse illustratum docet idem Eusebius. Docet & vetus Marchali liber omnes Prophetas complexus: nam ad Ezechielem oram Origenianorum Tomorum numeri suis sunt notati locis, nec plures sunt quam quinque & viginti. Ex Homiliis vero in Prophetam hujus enodationem pronuntiatis, quatuordecim ab Hieronymo Romanis conversa verbis in Latinam editionem concessa sunt. Ex hoc Origenis loco Tract. 29. in Matth. Quæ autem sequuntur in textu Daniels, sicut potuimus, exposuimus, in Daniele aliquid ab ipso compositum fuisse discimus: & è Procmio quoque Hieronymi ad undecimum Commentariorum in Isaiam, in quo ait sese Origenem cum aliis fuisse affectatum in Expositione septuaginta Hebdomadarum: nisi quis hæc in aliis fortasse libris obiter ab Origene tractata fuisse dicat. Multo igitur minus hæc addocent Homiliae an Commentaria in Daniele dederit. Caterum cum novemdecim Origenis Homilias in Jeremiam, falso Cyrillo adscriptas è Scorialensi codice depromserit Balthazar Corderius, & in editionis suæ Præfatione notaverit ejusdem Auctoris Commentarios in Ezechielem & Daniele contineri in hoc ipso Codice, caueat Lector ne eos quoque Cyrillo perperam tribui, itidem ut Homilias in Jeremiam, & ad Origenem pertinere temere existimet: tam enim Cyrilli quam Origenis esse possunt: re ipsa quippe in omnes Prophetas scriptas fertur Cyrillus, & ejus etiam in Daniele Homilias in Vaticana Bibliotheca servari tradit Sixtus Senensis. Rei veritatem vel sciunt, vel scire possunt Scorialenses illi Hieronymiani, qui his thesauris incubant.

Sixt. lib. 4. Bibl. in Cy. v. 10. VI. In Duodecim Prophetas viginti quinque *Ἐξηκόντων* Origenis volumina manu Pamphili exarata reperisse se narrat Hieronymus: plures tamen scripsisse Adamantium significat Eusebius: *ὅτι καὶ εἰς τὰς δωδεκά τριακοντὰ τομὰς αὐτὰ τὰ ἀπὸ τῶν ἰσχυρῶν βιβλίων τῶν προφητῶν.* Et Tomos in Duodecim Prophetas conscribit, ex quibus quinque & viginti duntaxat reperimus. In Oseam nonnulla scripsisse fertur, atque item in Zachariam, necnon & in Malachiam: atque hos Commentarios è viginti quinque *Ἐξηκόντων* illarum numero fuisse arbitror. In Oseam quid commentatus sit his verbis tradit Hieronymus: *Origenes parvum de hoc Propheta scripsit libellum, cui hunc titulum imposuit: ὅτι τὸ πῶς ἀνομιᾶν ἐν τῷ ὄντι ἰσχυρῶν hoc est: Quare appellatur in Osee Ephraim: volens ostendere quæcunque contra eum dicuntur, ad Hæreticorum referenda personam. Et aliud volumen ἀνομιᾶν καὶ ἀνόμιον, quod & capite caret & sine. Addit præterea: Quæ (Didymus) tres libros me petente dicitur, quinque quoque alios in Zachariam. Nam & in ipsum duo tantum Origenes scripsit volumina, vix tertiam partem à principio libri usque ad visionem quadrupedum edisserens. Idem in Prologo ad primum Commentariorum in Zachariam: scripsit in hunc Prophetam Origenes duo volumina usque ad tertiam partem libri à principio. Hac Hieronymus de Commentariis Origenis in Zachariam: istud vero de ejus voluminibus in Malachiam: scripsit in hunc librum Origenes tria volumina, sed historiam omnino non tetigit, & more suo totum in allegorie interpretatione versatus est.*

Hier. Prolog. in Malach. VII. De Origenis Exegeticis in Matthæum id habet quoque Hieronymus: *Legisse me factorem ante annos plurimos in Matthæum Origenis viginti quinque volumina, & totidem eius Homilias, Commatiunisque interpretationis genus: hoc est, Commentarios, Homilias, & Scholia. Totidem eius Commentarios numerat Eusebius lib. 6. Hist. cap. 36. Quapropter mendosa*